

◆ ST. OLAV ◆

Nr. 34

Oslo, den 24. august 1939

51. årg.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: For Guds og menneskers domstol. — Kom hviledagen ihu. — Katolske skjebner i Tyskland. — I Kristi etterfølgelse. — «Nøklen til Europa.» — Ecce Ancilla Domini. — Fra livets veikanter. — Herhjemme. — - og derute.

For Guds og menneskers domstol.

13. søndag etter pinse.

«Vis dere for prestene» — disse Kristi ord til de ti spedalske gjentar Kirken atter og atter til oss, når synd og viljens slapphet har deformert våre sjeler på en kan hende enn vondere måte enn sykdommen hadde skjemet de ti's legemer. «Vis dere for prestene — kom som dere er, stakkels nedboide og ødelagde menneskesjele, og dere skal bli helbredet i kraft av Kristi lidelse for dere, i kraft av hans hellige ord til apostlene og deres etterfølgere. Vis dere for prestene i skriftestolen —» slik lyder Kirkens stemme i Kristi etterfølgelse, og er det ikke en underbar nåde, at Herren vår Gud har opreist sin egen domstol iblandt oss og at denne er så helt anderledes enn menneskenes rettsapparat? Hvor forskjellig ser vi best når vi sammenligner Guds og menneskers rettspleie. La oss forsøke det — kan hende vil det styrke vår takknemlighetsfølelse.

For verdens domstol:

Den skyldige føres med makt for den for at hans urett mot nesten kan bli dømt og sonet.

For Guds domstol:

Den skyldige kommer frivillig, på egen indre tilskyndelse og for sitt eget beste. «Angren er hans anklager og samvittigheten rettens tjener» — sier den hl. Bonaventura.

For mennesker:

Forbrytelsens offer og vidner overdriver ofte forbrytelsen for å øke den tiltaltes skyld.

For Gud:

Hverken offer eller vidner tilstedes adgang — den skyldige er alene med sin Gud og Guds stedfortreder og kun hans egne ord har gyldighet.

For mennesker:

Undersøkelsene er langvarige og omstendelige og utstrekkes like til den skyldiges navn og familieforhold. De offentliggjøres i vide kretser og i sakens aktstykker opbevares de enda for eftertiden.

For Gud:

Undersøkelsen er kort, omfatter kun skylden selv uten personlig adresse. Den føres med kjærlighet og forståelse, forblir alltid hemmelig — og blir straks glemt.

For mennesker:

Anger og tårer, bønner og gode forsetter er forgyves. Dommeren er rettens ubønnhørlige håndhever overfor den skyldige.

For Gud:

Anger og tårer, bønner og gode forsetter er den skyldiges løsepenge, som skriftefaren som hans beste venn søker å lette ham på alle måter.

For mennesker:

Bekjennelsen bringer skam og angst.

For Gud:

Bekjennelsen bringer ære, trøst og fred.

For mennesker:

Den skyldige dømmes.

For Gud:

Den skyldige frikjennes.

For mennesker:

Den skyldige straffes.

For Gud:

Den skyldige løslates, fordi Kristus har lidt straffen for ham.

Og allikevel går mange av oss omkring som de ni spedalske: vi benytter oss av Kristi hjelp uten å være takknemmelige, uten å være hans tjenere takknemmelige, som formidler den til oss i botens sakrament. La oss vokte oss for at denne vår utakknemmelighet blir den siste uavvendelige anklage mot oss, når vi stedes for Guds høiesterett på den store dommens dag. Det var takken, som gav den ene av de ti det ene fornødne til slutt. Vil den samme lodd bli oss til del? Vil vår takk til Kristus for troens gave frelse også vår sjel?

Rom hviledagen ihu —

Hvad hellige menn har sagt om dette:

St. Ireneus:

«Som det er oss forbudt å utrette slavearbeid på helligdagene er det oss påbudt å utføre kjærlighets-handlinger.»

St. Krysostomus:

«Gud gir dig seks dager og beholder kun en dag selv. Og du har ikke så megen ærbødighet for Herren at du under ham denne dag, men tvertom vanhelliger du den med jordiske beskjeftigelser! Du skammer dig ikke for å ligne den kirkerøver, som plyndrer hellige skatter, idet du fratar Gud denne hellige dag og misbruker den til ditt livs jordiske bekymringer.»

Keiser Valentian:

«Den som vanhelliger søndagen med ufri mannsarbeid gyter uren vin i en vigslet kalk.»

Den hl. sogneprest i Ars:

«Søndagen er Guds eiendom. Han har skapt alle ukens dager og kunde ha beholdt dem alle men krever kun den syvende. Med hvilken rett tar dere da hvad ikke tilhører dere? Dere vet dog at stjålet gods aldri kan bringe lykke og dere kan ingen virkelig nytte få av den dag som dere røver fra Herren vår Gud.» Og:

«Jeg kjenner to veie ad hvilke man sikkert kan bli fattig: Tyveri og søndagsarbeid.»

Hvorledes en keiser blev avferdiget:

Da keiser Nikolai I av Russland engang var i London ønsket han en søndag å besøke et berømt smieverksted, som tilhørte mr. Nasmith. Hans kammerherre anmeldte keiserens ønske hvortil mr. Nasmith kjølig bemerket: «Hans majestets besøk gleder mig selvfølgelig meget og jeg føler mig beæret, men

søndagen vil keiseren ikke få noe å se, da min bedrift ligger helt stille på Herrens dag.» Kammerherren svarte: «Da må De selvfølgelig gjøre en undtagelse i dette tilfelle — tenk for en reklame, hans majestets besøk er for Deres forretning!» — hvorpå mr. Nasmith fort repliserte: «Herskeren over alle herskere, min Herre og Guds nåde teller mer for mig enn keiseren av Russlands gunst. Mine arbeidere skal ikke utføre noe for mig på en søndag!» Da keiseren fikk dette å vite tiltalte det ham meget, og han fastsatte straks en hverdag for det påtenkte besøk, idet han til og med gjorde en undskyldning for sin tankeløshet.

Hvorledes en dronning avferdigede:

En lørdag eftermiddag bragte en minister en rekke viktige dokumenter til dronning Viktoria av England og bad henne gjennomlese og underskrive dem den påfølgende dag da det hastet med å sette dem i kraft. Dertil svarte dronningen: «I morgen er det søndag og på Herrens dag hviler alle statsaker.»

Hvad skomakeren i Lyon oplevde:

I Lyon bodde det en skomaker som alltid forsømt sin søndagsplikt fordi han arbeidet også denne dag. Hans nabo som var en from mann, bebreidet ham dette og formante ham til å holde Herrens dag hellig, hvortil skomakeren svarte: «Jeg er en fattig mann med stor familie og kan ikke undvære den fortjeneste, som søndagen medfører.»

Efter moen tids forløp bad naboen ham allikevel forsøksvis holde op med å arbeide om søndagen i et halvt år. Så vilde han erstatte ham all den skade han hadde lidt økonomisk ved dette. Men han skulde da også gå i kirke hver søndag. Skomakeren innvilget og efter et halvt år spurte så naboen hvad han hadde å betale ham.

«Intet —» svarte skomakeren. «Tvertom, jeg er Dem stor takk skyldig. Efter at jeg er begynt å opfylle min søndagsplikt har Guds velsignelse fulgt mig. Jeg arbeider meget bedre om hverdagene fordi jeg nu er uthvilt og efter at jeg er begynt å høre messe og navnlig også skrifter regelmessig er det blitt fred og ro om mig mens jeg alltid før levet i ufred og strid. Jeg var ubehersket hjemme og mot kundene men jeg har fått hjelp til å ta kampen op mot mig selv, og derved har jeg fått mange kunder tilbake, som før følte sig frastøtt av mig.»

Hvorledes videnskapen bekrefter Guds bud:

Professor dr. Niemeyer i Leipzig har gjort noen forsøk angående nødvendigheten av en ukentlig hviledag. Likesom man efter en arbeidsdag trenger 6—8 timers søvn for å hvile ut og erstatte den opbrukte arbeidskraft således har professoren påvisst at det samme gjelder for hele uken. Søvn og føde erstatter nemlig ikke helt ut den mistede livskraft — hvis man f. eks. ansetter livskraften mandag morgen til 500 enheter blir den gjennom arbeide om aftenen redu-

sert til 450 enheter. Søvnene bringer om natten kraften op på 490 enheter, og dette gjentar sig hver dag slik at om lørdagen er totaltapet, som ikke er erstattet, 60 enheter. Dette underskudd utjevner søndagshvilen således at mennesket om mandagen atter kan begynne med full kraft. Professor Niemeyers forsøk omfatter også husdyr hvor det samme forhold gjør sig gjeldende.

Gud har tid:

Til en redaktør av et religiøst tidsskrift i Illinois skrev en farmer overlegent: «Jeg har gjort et eksperiment: jeg tilsådde en aker med korn på en søndag — jeg skar kornet på en søndag og kjørte det i hus på en søndag. Og nu i oktober har jeg mer korn enn alle mine naboer!» Men han blev ikke så lite forbauset da han fant sitt brev ordrett i avisen med følgende redaksjonelle «hale»:

«Gud holder ikke alltid avregning i oktober.»

Katolske skjebner i Tyskland.

«Katolikkene er en torn i Tysklands kjød» — denne for stemningen meget karakteristiske replikk falt under en rettssak mot sogneprest Weisz, som resulterte i et års fengselsstraff for den tiltalte fordi han hadde trosset forbudet mot å søke audiens hos mgr. Sproll, den nu landsforviste biskop av Rottenburg.

En medarbeider ved det hollandske blad «Maasbode» refererer en meget instruktiv samtale han har hatt med en prest som er særlig vel orientert i alt som angår katolikkenes stilling i det Tredje Rike. Og det billed man får må fylle alle kristne med bekymring og sorg. Frafallet griper mer og mer om sig og all utmeldelse må skje offentlig da den ikke bare er en religiøs men også en verdslig handling, idet den bl. a. fritar for kirkeskatt. Nu er riktignok det finansielle spørsmål som oftest absolutt ikke noe motiv til frafall, da kirkeskatten bare utgjør en brøkdel av skattebeløpet forøvrig. Frafall skyldes helt andre ting, bl. a. at det øves et voldsomt press på katolikkene fra myndighetenes side. Noe som særlig gjør inntrykk på ungdommen er at det å være medlem av Kirken blir betraktet som en hindring for at man fullt og helt kan tilhøre partiet og tjene dets sak. Meget betegnende er imidlertid frafallsprocenten lavest i de høiere klasser i gymnaset, fordi de unge her er vant til mer selvstendig tenkning, mens den er langt høiere i de lavere klasser, blandt gutter og piker i 12 årsalderen.

Foreldrenes innflytelse søker man jo også på alle måter å innskrenke, for ikke å si utsjalte — bl. a. ved å organisere store leirsamlinger for ungdommen, hvorunder nazipropagandaen kan spille sig ut uten hemninger. Således blev ca. 40000 gymnasiaster fra

Vest-Tyskland i år overført til Østpreussen for å delta i innhøstingen — mens samtidig en del teologiske studenter, som frivillig tilbød sin hjelp med dette arbeid, blev nektet å delta fordi de ikke var «verdige».

Det kan til tider se ut som er de tyske katolikkers stilling helt rettsløs. Det vilde ikke være tilfelle om man kunde påberope sig de gjeldende lover og disse blev respektert av alle, men saken er at selv rettsapparatet må rette sig efter en sterkere og praktisk talt uinnskrenket makt, nemlig Gestapo. Dette statspoliti optrer helt suverent og står ingen til regnskap.

Et karakteristisk trekk i så henseende er tilfellet med «De katolske brødre i Trier». Et av deres sykehus blev ekspropriert, og «brødrene» anla sak mot staten og vant prosessen. Ikke desto mindre forblir sykehuset statens eiendom. Saken blev nemlig overdratt Gestapo, og dette ignorerte fullstendig rettens avgjørelse.

For tiden arbeider fremdeles ca. 15000 katolske ordenssøstre i sykepleien, mens antallet av de såkalte nasjonal-sosialistiske «braune Schwester» neppe overstiger 700. Hvis dette antallet var så stort så det kunde dekke behovet, vilde antagelig hele sykepleien i Tyskland for lengst ha vært i Statens makt. Men foreløbig trenger man ennå ordenssøstrenes hjelp.

Vi supplerer dette fra «Maasbode» med citater av noen privatbrev.

En ung mann skriver: «Vi opofrer alle våre lidelser til Gud. Det er ofte meget, meget vanskelig å være trofast, ti vi blir ofte ertet av våre kamerater fordi vi holder fast ved vår tro. Vi vet heller ikke om vi vil kunde få post i tiden fremover hvis vi forblir katolikker — det ser ut til som vår religion vil gjøre alle våre studier helt fåfengte.»

En annen skriver: «Jeg har avlagt ed på at om alle andre faller fra vil jeg forbli trofast. Jeg er overbevist om at en stor del av den tyske katolske ungdom har den samme ed skrevet med ildbokstaver i hjertene. Bed for mig og for alle mine kamerater at vi aldri må svikte.»

En sogneprest: «Så langt vi kan bedømme vil de katolske menigheter komme til å lide ennå meget mer under avkristningen. På skolene prekes det åpenlyst krig mot Kirken og især mot prestene. Vi trenges tilbake fra den ene stilling efter den annen — Fadervår bes ikke mer i skolene og Ave Maria er for lengst avskaffet. Men allikevel ser det ikke ut til at frafallet er så stort og vi har det håp at det nye hedenskap vil bli beseiret som det gamle er blitt det før.»

Av et brev: «Det som i øieblikket bedrøver oss mest er at vår skole er blitt lukket. Vi har lenge fryktet for at det skulde skje og nu er det et faktum. For noen tid siden fikk jeg iøvrig anelse om at tidspunktet ikke var langt borte. En kommunefunksjonær anmodet mig om å ta mine barn ut av den katolske skole og sette dem i samfundsskolen hvor-til jeg svarte: «mine foreldre har besøkt den samme skole og har vært gode tyskere. Selv har jeg til-

bragt tre år av verdenskrigen ved den franske front og hele min mostandskraft kan jeg takke min katolske livsanskuelse for. Skulde kristendommen i Tyskland forsvinne, hvad jeg tviler på er mulig, vil vi bli det mest demoraliserte folk i verden.» Funktionsnæren svarte at for 90 år siden hadde det ikke vært noen konfesjonsskole i Tyskland og alt var gått utmerket allikevel. Etter at vi hadde utvekslet ennu flere ord bemerket jeg til sist at jeg aktet ikke å foreta noen forandring med mine barns skolegang selv om det skulde koste mitt liv, hvorpå han med et kynisk smil svarte at min motstand var helt uten nytte da bekjennesskolens time hadde slått. Og dette har altså vist sig å medføre riktighet.»

*

Til slutt hitsetter vi følgende vakre og gripende billed av en søndagsmesse i Tyskland — den er også hentet fra «Maasbode»:

Det er søndag morgen. Høit i luften synger kate-dralklokkene over en vest-tysk by og kaller til messen. I alle gatene omkring den store kirkebygningen ser man menn og kvinner, søndagsklædte, med bønneboken i hånden. Snart har de fylt kirken, så de som kommer sist må søke sig en plass på trappen foran portalet. Det er minst 6000 mennesker som er samlet her. Langt inn i kirkerummet fornemmes en klokke som kimer: nu begynner gudstjenesten. En dyp taushet senker sig over de bedende skarer.

Men denne stillhet blir plutselig brutt av tromme-hvirvler fra en sidegate. Det er «Hitler jugend» som marsjerer til stasjonen. Kirkeklokkene har kalt for-gjeves på de unge. De har allerede i denne tidlige morgenstund å følge et annet signal. Jeg ser mig omkring: de, som nu så andektig følger messens gang er nesten alle sammen eldre mennesker.

Nu intonerer orgelet Schuberts herlige «Singmesse» og fra tusener av leber toner det, så det gir ekko over den store kirkeplass: «Herr, wohin soll ich mich wenden, wenn Gram und-Schmerz mich drücken?»

Utallige ganger har jeg hørt denne sangen. Men aldri har jeg følt det så underlig sterkt som nu: disse ord kommer fra hjertet. Nu forstår jeg først klart hvad tyske venner har hvisket til mig: «Kirken er vårt eneste tilfluktssted.»

Sangen forstummer. Det går en bevegelse gjen-nem rekkene: prekenen begynner. Omkring mig ser jeg mange uniformer, landvernets grå-grønne farve dominerer. Officerer og soldater kneler side om side. De skammer sig ikke for å bekjenne sin tro offentlig, selvom de kan hende snart vil bli skjeldt som forrædere og mørkemenn. Jeg ser også flere brune S.A. uniformer. Ære være disse modige menn! De vil tjene sitt land, men under ingen omstendigheter prisgi sin tro.

Langt borte skimter jeg predikantens karakte-ristiske hode. Hans sterke røst toner som en annen kirkeklokke. Han taler om Sankt Paulus. Og folket oppfatter den aktuelle mening bak apostelens ord til Korinterne: «De er Hebreere, det er jeg og ... jeg er det ennu mer, i mer strev, oftere i fengsel ... i farer fra mitt folk, i farer mellom falske brødre ...»

I Kristi efterfølgelse.

Paulus Perazzo

(1846—1911.)

Vår tid har en egen evne til å endevende alle begreper, ikke minst på det religiøse og moralske område. Det foregår en kamp av mektige dimensjoner mellom gode og onde makter, og når kampen finner sted i menneskenes sinn kan det ofte se ut som det er det gode, som er den tapende part. Også mellom menneskene innbyrdes raser denne kamp, men heldigvis: også i vår tid finnes det ranke og viljesterke sjeler, som tør ta kampen op mot de mange ondskapens ånder som ferdes blandt oss i menneskeham — en kamp, som de svakere sjele i likegyldighet lar ligge. En slik sjel var stasjonsmesteren i Turin Paulus Pius Perazzo, som døde i 1911, fem og seksti år gammel.

Hans foreldre var fromme folk som gav sitt barn det beste av alt: et godt eksempel, som det var lett å bygge en god oppdragelse på. Som ung mann gjennomgikk han noen semestre på et seminar. Hans tanke var å bli prest og misjonær, men foreldrenes store fattigdom tvang ham til å måtte gi avkall på studiene. Han måtte skaffe sig lønnet arbeid og fikk stilling ved jernbanen, hvor det reisende publikum snart lærte ham å kjenne som en nøiaktig og alltid elskverdig tjenestemann. Han var meget flittig og man så ham aldri uten beskjeftigelse. Enhver ledig stund blev utnyttet idet han dels lærte sig fremmede språk, dels fortsatte sine religiøse studier. Han hadde alltid brosjyrer og bøker ved hånden. Selv om han ikke kunde bli prest, så ønsket han dog å leve sitt liv som en prests liv. Da således en ung, elskverdig og velstående dame lot ham forstå at det ikke vilde bli tatt ham ilde op om han fridde til henne sa han henne rent ut at han vilde ofre sig helt for apostolatet blandt

Det er som ser vi den frimodige Paulus selv på preke-stolen derborte.

Det rasler i papir etsteds bak mig. En mann sitter og gjør notater. Det er jo sant: Guds ord er blitt fredløst. Men den sterke presterøsten der oppe fortsetter uforstyrret. Et sekund har predikantens øine streifet Gestapo-mannen. Så fortsetter han rolig, men stemmen er full av sorg. Han taler om ungdommen. Tilhørerne holder pusten. Kun prestens ord faller klart i den store stillhet.

Så slutter han. Med en sterk og bydende gestus gir han tegn til å knele: man skal be fellesbønnen for ungdommen. Det er et gripende moment, man hører likesom foreldrenes hjerteslag i ordene: «At du må bevare den katolske ungdom i troen — vi ber dig, Herre, bønnhør oss!»

At du snart må gi ungdommen den katolske skole tilbake — vi ber dig, Herre, bønnhør oss!»

At du må fylle alle katolske foreldre, lærere, prester og sjelesørgere med hellig omsorg for ungdommen — vi ber dig, Herre, bønnhør oss!»

sine kamerater. Han strevde etter å leve sitt liv så fullkomment som mulig, enten det gjaldt de verdslige eller religiøse plikter — og en frukt av det første var at han relativt ung ble utnevnt til stasjonsmester i Turin, som er et viktig knutepunkt for all jernbanetrafikken i Nord-Italia. Men da han aldri sparte seg selv når det gjaldt å gjøre arbeidet grundig og påpasselig blev han etter noen tids forløp syk av overanstrengelse og den nødvendvunge hviletid anvendte han på vanlig måte til religiøse studier, som bragte ham i kontakt med den tredje orden av fransiskanernes store familie. Det tiltalte ham at en tertiar er kalt til på særlig måte å arbeide for sjelens frelse, og hans forståelse av dette bar frukt i flyveblade om den tredje orden, som han skrev og utdelte hvor han kunde komme til det. Etterhvert blev han meget benyttet i ordenens apostolatvirke — han var således leder av flere av dens kongresser og førte dem til å yde praktiske resultater. Han var med til å opprette forskjellige biblioteker med utlån og stiftet flere foreninger for jernbanens folk.

Det som særlig lå ham på hjerte var tilbedelsen av Kristus i Alterets Sakrament og han ansøkte både pave Leo XIII og pave Pius X om godkjenning av brorskapet «Den stadige tilbedelse», som skulde omfatte medlemmer i alle bispedømmer over hele jorden. Det gikk aldri en dag hvor han forsømt å gå til kommunion. Etter hans død fikk også brorskapet kirkelig godkjenning. Hans død skyldtes iøvrig et ulykkestilfelle idet han blev bitt av en hund og døde av dette bit. Men hans dødsstund var som hans liv ellers: hellig og gudhengiven.

*

Det som er så tiltalende ved denne mann er at han tross et nerveslitende arbeid som jernbanemann i en rastløs tid var istand til å leve et dypt åndelig liv. Det var hans sterke religiøse overbevisning som førte ham til å være god mot alle sine medmennesker, til å være et stadig godt eksempel for dem som en sand legmanns apostel. Når han stod midt i larmen av tog som kom og tog som gikk, av reisende som hastet forbi eller stanset op med tusen spørsmål, av gods som blev lastet eller losset — i en kakefoni av det moderne fartsbehov — så blev også dette for ham en gjerning for Gud, som han helliget ved bønn i sin fritid da det jo ikke for et menneske i samferdsdens tjeneste blir mange øieblikk ledig for bønn og betraktning under selve arbeidet.

Derfor kunde han med rolig sinn hilse «søster døden» velkommen — kardinal Richelmy, som besøkte Perazzo på dødsleiet fant ham i hengiven tillit til Guds vilje. For ham var døden fødselen til det evige liv, begynnelsen og inngangen til den evige glede hos Gud, til vårt evige fedreland.

Br. Frans.

«Nøklen til Europa.»

Nu i august har Polen feiret 25 års dagen for landets rekonstruksjon som selvstendig stat eller rettere sagt: for den begivenhet som dannet optakten til dette. Da marsjerte nemlig marsjall Pilsudski i spissen for en liten flokk begeistrede patrioter ut fra Krakau for å begynne en befrielseskamp mot Russ-

land. Flere troppestyrker fulgte snart etter og blev konsentrert på grensen mellom de to land. Pilsudski hadde da allerede i en årrekke vært klar over, hvad spenning mellom Østerrike og Russland innebar for muligheter for hans stakkars sønderlemmede fedreland, hvorav størstparten var i russisk besittelse skjønt Østerrike og Preussen også hadde forsynt sig rikelig. Han aktet å gå inn for et uavhengig polsk rike og det lykkedes ham å gjennomføre sine planer.

Under hans overlegne førerskap gjenopstod Polen etter sammenstøtet mellom de tre makter, som hadde delt det. Det blev vestmaktene, som skaffet ham den endelige seir, men at Polen straks kunde gå i gang med det store samlings- og oppbygningsarbeid som var påkrevd skyldtes ene Pilsudskis mange og lange og ofte tunge arbeidsår, som var gått forut og hvori han helt bevisst hadde holdt tanken om et gjenopstått Polen levende hos folket. I dette arbeid hadde han funnet støtte hos regjeringen i Wien, som alltid hadde et horn i siden på Russland etter at dette land i 1911 uten videre hadde annektert Bosnien og Herzegovina. Det var ikke østerrikerne ukjært at den mektige nabo mot øst skulde ha noen ubehageligheter av den polske befolkning — de ante bare ikke at Polens reising vilde bety ubehageligheter også for det Tredje Rike, da dette forelå som en realitet hvori Østerrike selv blev en del.

*

Verdenskrigens for Polen som rike så heldige avslutning bragte dog ikke med en gang rolige forhold. Russerne fortsatte kampene, men den unge polske republikk fikk hjelp av franske tropper. Idag står landet konsolidert og danner likesom Europas bolverk mot bolsjevismens fremmarsj — man kan også si at Polen er et vern mot det nazistiske nyhedenskap. Til og med har det formådd å opprettholde et vennskapelig forhold til både Russland og Tyskland hvilket har bidradd meget til landets rolige og gunstige utvikling i de senere år. Dette gode forhold har imidlertid Danzig-problemet forstyrret helt, og det er inntrått en spenning, som har gjort Polen til Europas urocentrum i øieblikket. Det hevdes at Danzig er uundværlig for de polske handelsinteresser, og for å understreke dette faktum opruster man nu av full kraft, hvilket allerede har medført mange og ikke ufarlige eksplosjoner hist og her. Hvad der gjør stillingen enn mer truende er tilsagnet fra England og Frankrike om støtte, hvis Polens integritet er truet. Så når Tyskland i øieblikket hevder at Danzig for enhver pris skal innlemmes i riket, er det å frykte at prisen vil bli blodig og koste meget blod.

*

Det er amerikaneren Raymund Leslie Buell, som i en nylig utkommet bok om Polen kaller landet for «nøklen til Europa». Etter å ha gjennomgått landets historie med dens mange oprivende ytre og indre kamper og stridigheter helt frem til opprettelsen av det nuværende styre, som han betegner som «legionokratiet», går han over til å beskjeftige sig med dets økonomiske problemer idet han påviser, at disse

Ecce Ancilla Domini

— tilegnet St. Franciskus-Xaversøstrene.

Du kjære lille søster,
som går din stille gang
i sykehusets stuer,
ta mot min ringe sang!
Ja, selv om den er bare
et lite takkens ord
for alt det godt du gjorde,
og ennu gjør på jord.

Til alle døgnets tider
om dagen som ved natt,
er dine hender rede
til alltid å ta fatt.
Et vennlig ord til alle,
et smil om munn du har;
det varmer, og det lyser
og setter dype far.

Du ofrer dig for andre,
beskjeden, ydmyk, blid.
Du vandrer om så stille
i en forjaget tid.
Du lindrer andres smerter
du læger deres sår,
men tross all kjærlig pleie
du ofte utakk får.

Og ligger en og kjemper
i sjeleangst så stor,
Da står du hos og trøster
med milde, varme ord.
Du hjelper ham å bære
den siste tunge bær,
med dine bønner følger
du med ham når han dør.

Den ensomme forlatte
du bragte trøst og mot.
Den svake gav du krefter
og sterk ham efterlot.
Slik øver du din gjerning
og venter ingen lønn,
fordi ditt liv du ofret
som gave til Guds sønn.

— — — —
Og når du slik kan vandre
og gi, og bare gi
så er det for du glad kan si:
„Ecce Ancilla Domini.“

—n.—

heldige og rolige utvikling er en betingelse for hele Europas økonomiske likevekt. Han anser det derfor for å være helt nødvendig at denne utvikling ikke forstyrres enn si ødelegges ved reduksjoner og dokumenterer sin anskuelse. Hvor vidt hans uttalelser dekker den offentlige og offisielle mening i U.S.A. eller bare står for hans egen regning kommer ikke klart frem, men det kan ikke nektes at hans bok er blitt hilst med glede i Polen som en positiv støtte for landets holdning og dets interesser.

Men Polen er også «Europas nøkkel» i en langt dypere betydning enn den merkantilt og politisk orienterte amerikaner kan hende forstår. Igjennom hele Polens historie går den katolske tro som en rød tråd, ti for en polakk har religion og fedrelands-

kjærlighet inngått en uløselig forbindelse. Kun en glødende og begeistret tro har nemlig kunnet forlene befolkningen med dens motstandskraft, som fiendene etter hvert har lært å kjenne og respektere. Hvad religionen den dag i dag betyr for menigmann kan man få et levende inntrykk av når man ser de mange pilegrimer, som hver dag og ofte langveis fra kneler for den undergjørende helligdom i Vilna og med gripende andakt frembærer sine ønsker og håp. Russland kan ned gjennom tidene tale med om polakkenes kraft til å stå imot all undertrykkelse og forfølgelse — det gjelder for fortiden som for nutiden. Særlig nå har selvsamme Russland gjort alt som stod i menneskelig makt for å knekke troens liv — navnlig ved å legge geistligheten alle mulige hindringer i veien for deres virke. Man forsøkte å vanskeliggjøre prestenes utdannelse, man innskrenket deres virkefelt

til å forkynne i kirkene, man forbød alt apostolisk, all «agitorisk» arbeid i sjelesorg i hjemmene. Intet hjalp. Jo mer fiendehånd grep inn i det religiøse liv, jo mer klamret folket sig til troen som man identifiserte med fedrelandskjærligheten. I de skjønne polske salmer og kirkehymner kommer dette tydelig frem — all sorg, bitterhet, kjærlighet og hjemlengsel er blitt utkrystallisert i dem. Prestene er blitt fedrelandskjærlighetens symboler — det gir sig også utslag i at så mange av dem er valgt inn i det offentlige liv.

Nu vil man kan hende innvende at denne sammenblanding av fedrelandskjærlighet og religion vel nok representerer en styrke *utad* men absolutt må medføre en svekkelse *innad*, en forflaten av det indre liv idet det lett må opstå den begrepsforvirring, at om man er en glødende patriot er man derfor også automatisk en en god og begeistret katolikk. Troen kan løpe den fare å bli en slags nasjonal tradisjon og ikke en levende dymanisk kraft. Dertil er å svare, at i de senere år har det nettop særlig vært falske ideologier, som motstanderne har representert — antireligiøse og ny-hedenske ideologier, og kampen har like så meget stått om åndelige problemer som om de rent materielle interesser. Vi kan henvise til det vi alt har skrevet om valfartene til de polske helgendomme — likeså til at polakker danner det faste kontingent ved alle større katolske kongresser. Polens folk vet at de representerer innfallsporten til den kristne europeiske kultur og vet sitt ansvar om nøknen skulde falle i fiendehånd.

Fra livets veikanter.

PRESSEN.

Det er blitt mig fortalt at bøndene i de mest avsidesliggende dalstrøk i Norge alltid holder to aviser: sitt eget partiblad og et av motpartens organer, idet de mener at slikt får de det mest sannferdige billed av de offentlige saker. Om dette passer vet jeg ikke, men jeg vet at man selv på de ensomst beliggende gårdbruk i Norge treffer på høit oplyste mennesker og at de vet god beskjed med alle politiske spørsmål, fordi de har lest og hørt mer enn én mening og derfor har oppgjort sig sin mening selv.

Alle store presseorganer er alltid i første rekke *partiorganer*. Men er du, min kjære leser, egentlig klar over hvad dette vil si? Det vil si at de ikke bringer den hele og fulle sannhet — at de bare gir dig et klipp av virkeligheten, et utsnitt hvor den omhyggelige redaktør med sin store saks har klippet alt det vekk som han mener kan skade dig. Man fristes til å si at et slikt stort blad er som et kjempekjøkken, hvori det tillages og serveres en del retter med og uten pikant sauce, men alltid nøie efter kjøkkenchefens spesielle direktiver. Men for å være rettfærdige må vi ikke glemme de mange større og mindre kjøkkener utenfor hovedstaden, hvor sannheten serveres efter opskrifter fra de store kjøkkener, i opkok og med tilsetning efter den lokale smak.

Jeg ønsker nu absolutt ikke å få noe utestående med pressens representanter! Tvertom — man står sig på å hilse først når man møter en redaktør og å by pressens representant en cigar når man skal intervjues. Ti selv om han ennu er helt ung — ja kan hende temmelig umoden og uferdig hvad utdanning angår, så sprer dog en journalist opplysningens velsignelse ut over abonnenter og mer tilfeldige lesere, og kan bare ved å utelate eller tilføie (— jeg sier *ikke*: lyve) — et lite grann få den samme sak frem i helt forskjellig belysning.

Hvis nu pressen bare beskjeftiget sig med politikk var saken grei. Alle vet jo at det er få områder hvor det omgås så lettsindig med sannheten og den tas så lite nøie som i det politiske livs behandling av mennesker, meninger og prinsipper. Det kunde nu være oss temmelig likegyldig når alt kommer til alt, men saken er at pressen ikke bare gir anvisninger på hvordan land og rike bør styres og drøfter hvad de ansvarshavende i alle land bør si og gjøre for å undgå krig — nei, de behandler også hvad som tjener «det almene vel», inklusiv sjelenes velferd, og her kommer de inn på videnskapelige, kulturelle og religiøse problemer. Og *det* kommer oss ved! Og derfor skrives disse linjer til katolske lesere:

Se dere vel for hvad dere leser og særlig: se dere vel for hvilke blade dere legger frem i stuene og som leses av deres barn!

Av tusen små kanaler fylles de uutviklede og uselvstendige sinn med de misforståelser og fordommer mot den katolske Kirke, som selv store og kulturelt høitstående blader av — la oss håpe det iallfall! — ren og skjær *witenhed* om de faktiske forhold fritt lar få boltre sig i sine spalter. Jeg vil ikke her gå inn på de enkelte blader men bare i det store og hele tatt peke på nødvendigheten av å censurere barnas lesning, og sørge for at det i hvert hjem finnes en motgift mot de skadelige virkninger.

Motgiften er den *katolske* presse. Vi bør anse det som en plikt å følge med i den selv om den kan hende ikke alltid er så «interessant» og «morsom», fordi den ikke har de ressurser som de store presseorganer kan disponere. Men en kultivert katolikk, som ikke leser sin egen Kirkes presseorgan, han er som et hus uten tak, som en hage som vanrøktes: *det kan aldri gå i lengden!* I vår tids hårde kamp også for den åndelige tilværelse, for våre religiøse prinsipper, som verden hater mest av alle, må vi forsvare oss med vel funderte kunnskaper både til vår trosbekjennelses innhold og til den katolske livsanskuelser synsmåter på alle foreteelser.

Beveg dig også i din avislesning i Kirkens interessekrets, min unge katolikk! Ti ellers glir du bort og fanges inn av de sugearmer, som strekkes ut efter dig fra så mange andre pressehold!

God lesning har like fra St. Augustins og St. Ignatius av Loyolas dager bevart mennesker fra «den brede vei» — de to helgener var begge verdensmenneskere og vilde antagelig ha blitt ved å være det om ikke god lesning hadde bragt dem begge på andre tanker.

Og hvis du endelig ikke synes at du «har tid» til å lese ditt katolske blad så hold det allikevel og legg det frem på ditt bord! Ti det er den velsignelse ved katolske blader og katolske bøker at de kan virke til det gode bare man holder eller eier dem og har dem liggende fremme, gjerne

sammen med andre blade og bøker. De kan vekke gode tanker og skape gode ønsker og interesser bare noen får se dem — akkurat som øet krusifiks gjør, du har hengende over din seng.

Altså .....

F. F. M.

Hechjemme —

Oslo. Søndag 20. august blev en virkelig gledesdag i St. Olavskirken. Den unge norskfødte pastor Harald Taxt leste sin første hellige messe der, bistått av sogneprest mgr. Snoeys, pastor Ugen og fransiskanerpater Boers. Sognepresten holdt en overordentlig vakker preken hvori han fremhevet den takk og glede som nu fylte sinnene. Først og fremst var denne takk og glede levende hos den unge prest selv, som nu etter 12 års fravær for studienes skyld var kommet hjem for å bevare og forsvare troens sak her i landet — dernest hos foreldrene, som nu oplevde katolske foreldres største ære og lykke — så hos menigheten som hilste norske prestekall med særlig glede, og endelig hos de eldre prester som hadde båret dagens byrde og hete og nu så unge krefter blandt landets egne sønner stå parat til å løse dem av. På grunn av all denne glede og takk var messen idag først og fremst et takkoffer. Sognepresten talte dernest om prestekallets opheide ansvar og opgave, som var så stor og hellig at ingen skrøpelige mennesker kunde holde mål men kun Kristus selv, hvis kraft fullkommes nettop i skrøpelig het idet menneskene kan alt i hans navn, som gjør sterk. Det er jo ikke vi selv som skal gjøre noe men «Kristus i mig». — Etter gudstjenesten hadde sognepresten arrangert en stilfull mottagelse av pastor Taxt i Foreningslokalet. Størsteparten av menigheten hadde innfunnet sig for å hilse på den nye unge sjelesørger — også St. Halvardis menighet var representert samt fransiskanerordenen. På forreste rekke sat pastor Taxt mellom sine foreldre og brødre. Også her talte mgr. Snoeys varmt og hjertelig til sin unge confrater — pater Boers sluttet sig til også med alle gode ønsker og håp — til sist talte pastor Taxt selv og vant straks alles hjerter ved sine greie og veloverveiede ord, fremført rolig og verdig med en dyp understrøm av hjertevarme. Han takket biskopen, sine foreldre, sine confratres og de mange kjente og ukjente venner som gjennom årene hadde vist ham vennlighet og støttet både åndelig og materielt. Han vilde alltid nedbe velsignelse over dem når han leste messen hver morgen. Til sist talte han om prestens ansvar overfor sjelenes velferd. Talen blev hilst med et bifall, som vist at pastor Taxt med en gang hadde fått kontakt og skapt de beste betingelser for sitt virke — og mgr. Snoeys utløste stemningen da han opfordret til å synge «Store Gud, vi lover dig —»

Bergen. Det var med stor forventning og spenning at bergenserne idag søndag 20. august møtte frem i sin kirke for å ta imot sin nye sogneprest. Kirken var fylt til siste plass da orglets jubelbrus fortalte at nu kom Hs. høiæverdighet biskopen for å gi oss den sogneprest han etter lang og alvorlig overveielse hadde øestemt for oss: I sin varme og inn-trengende tale bad biskopen oss om å ta imot — med full tillit — vår nye sogneprest pastor Gorissen, som i de hverv der hadde vært pålagt ham, hadde vist sig å være tro, ivrig og opofrende. Han bad oss især om å være lydør overfor hans formaninger, fordi disse var til vår egen sjels beste. — Rolig og enkelt led snart trosbekjennelsens klare ord, og med Hs. høiæverdighets: «Pastor Gustav Gorissen, jeg beskikker dig som sogneprest for denne menighet», hadde St. Pauls kirke atter en sogneprest. Gleden fikk utløsning i et fulltonig «Store Gud». — Pastor Gorissen frembar så sin første høimesse i sin nye sognekinke, assistert av patrene Novatus Hutjens og Lad. Hol som diakon og subdiakon, og da han i sin første preken rettet sine enkle likefremme ord til oss, vant han alles hjerter. — Derfor var det også en full-pakket sal som like etter høimessen ventet, og neppe kunde

gi rum til passasje for Hs. høiæverdighet med presteskabet. Etter velkomstsangen talte biskopen for vår nye sogneprest. Av hans mange gode egenskaper, som vi nok selv skulde erfare, vilde han bare nevne hans kjærlighet til barna og skolen. Han bad oss atter om å møte ham med tillit og hedre våre tidligere sogneprester ved å være vår nye fullt hengiven. Biskopen nevnte især mgr. Snoeys's lange og opofrende arbeide blandt oss og mintes også pastor Fishedick, som var blitt så avholdt av oss alle. En liten norsk jente i nasjonal-drakt fremsa så en vakker prolog, hvori Haldis Eriksen hadde gitt uttrykk for den forventning og glede menigheten følte nu de stod ansikt til ansikt med sin nye sogneprest. Herr Rosasco hadde også hele menigheten med sig da han tolket det vemod og den glede vi følte i denne velkomststund, vemod fordi vi ikke hadde fått anledning til å si farvel til den prest som hadde forlatt oss etter et opofrende, stille arbeide, og som hadde vunnet så stor plass i bergensernes hjerter. Han bad derfor Hs. høiæverdighet om å overbringe pastor Fishedick vår hjertelig takk og hilsen. Men velkomst-stundens glede bar snart varme ord til vår nye sogneprest og hilste ham hjertelig velkommen. En liten speiderpike hadde overrakt en stor bukett roser, og med disse i hånden møtte pastor Gorissen oss som den venn han ønsket å være for hver enkelt. Han fortalte oss at rosene han hadde fått, var uten torner, og med ønsket om at prest og menighet hver på sin side vilde forsøke å skjære av sine torner, uttalte han håpet om at der vilde spire mange roser her i fremtiden. Olavshymnen avsluttet høitidsstunden, og menigheten gikk hjem med takk til Gud for sin nye sogneprest.

X.

— og derute

St. Peterskirken i Roma har alltid en fast stab av arbeidere i virksomhet, som populært kalles «Sanpietrini». Det er fagfolk som vedlikeholder og utbedrer det veldige byggverk, som hovedsakelig består av marmorblokker. Disse angripes lett av været og dessuten er den store kuppels vekt en sterk påkjennning for søilene som derfor stadig må utskiftes likesom hele fundamentet ettersees. Det tar et halvt år bare å rekonstruere en enkelt søile og den siste restaureringsplan strekker sig ialt over ti år skjønt den kun omfatter de aller nødvendigste arbeider. Chefen for sanpietrini'ene er den kjente italienske arkitekt Giuseppe Gianfranceschi, som er nutidens største autoritet når det gjelder Bramantes, Berninis og Michelangelos planer over kirken. Imidlertid er kun 72 sanpietrinis beskjeftiget med selve restaureringen — de øvrige har en rekke andre oppgaver såsom dekoreringen av kirken på de høie kirkelige festdager, anbringelse av illuminasjonslampene o. l.

Som generalprokurator for St. Franciskusordenen er valgt en tysk ordensmann, pater dr. Polykarp Schmoll O.F.M. Det er hans opgave å representere ordenens anliggender i Vatikanet og overfor de pavelige myndigheter.

Vi kunde ha stor fred dersom vi ikke bekymret oss om andres tale og handling, som allikevel ikke vedkommer oss.

(Thomas à Kempis.)

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.